

Sulechów, 6 marca 2019 r.

OS.0640.5.2019

Pani

Izabela Wojewoda

Przewodnicząca Rady Miejskiej w Sulechowie

Działając na podstawie art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 ze zm.), Burmistrz Sulechowa przekazuje w załączeniu sprawozdanie Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulechowie z realizacji zadań w tym zakresie w roku 2018.

TZ/MAW

BURMISTRZ
Wojciech Sołtys

Sprawozdanie Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulechowie z realizacji w roku 2018 zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulechowie w roku ubiegłym wykonywał zadania własne gminy zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który określa ich zakres w sposób następujący:

- 1) opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
- 4) finansowanie podnoszenia kwalifikacji asystentów rodziny,
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej,
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

W oparciu o art. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych gmina zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny,
- 5) pomocy w integracji rodziny,
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny prowadzone jest w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu.

W 2018 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulechowie zatrudniał w systemie zadaniowego

czasu pracy 2 asystentów rodziny. W ramach „Programu asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej na rok 2018”, organizowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej tut. ośrodek uzyskał dofinansowanie kosztów zatrudnienia asystentów rodziny w łącznej kwocie 43 243 zł. Kwota 26 051,40 zł pochodziła z budżetu gminy. Pełen koszt zatrudnienia 2 asystentów rodziny wyniósł 69 294,40 zł.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej asystent rodziny realizuje zadania wynikające z zakresu wspierania rodziny, które określa art. 15 cytowanej ustawy. Celem asystenta rodziny jest:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną,
- udzielanie pomocy rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, w tym zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych,
- wspieranie aktywności społecznej rodzin,
- motywowanie do aktywnego poszukiwania zatrudnienia,
- dokonywanie okresowych ocen sytuacji rodzin, sporządzanie opinii o sytuacji w danej rodzinie na wniosek sądu.

Praca z rodziną była realizowana w różnych formach, stosownie do potrzeb danej rodziny. Wspieranie realizowane przez asystenta rodziny jest procesem długotrwałym, dającym bardzo trudno osiągalne efekty działania, powodującym doprowadzenie rodziny do istotnych zmian postępowania członków rodziny i ich sytuacji życiowej, niwelowania destruktywnych zachowań członków rodziny, podniesieniu jakości życia.

Przeciętny czas pracy asystenta z rodziną na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosił 21 miesięcy. W omawianym okresie 44 rodzinom (w tym 84 dzieciom) przydzielono asystenta rodziny. Zgodnie z przepisami wynikającymi z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina musi wyrazić zgodę na przydzielenie jej asystenta. W szczególnych przypadkach postanowienie o przyznaniu asystenta rodziny wydaje sąd rodzinny. W 2018 roku 4 rodziny korzystały ze wsparcia asystenta rodziny na podstawie sądowego postanowienia.

W roku 2018 asystenci rodziny zakończyli pracę z 17 rodzinami. Powodem zaprzestania wsparcia było: brak współpracy ze strony rodziny – 10, osiągnięcie celów – 10 i brak efektów – 3. Zaprzestanie współpracy rodziny z asystentem rodziny to najczęstsza przyczyna ustania współpracy. Wynika to z różnych powodów. Często rodzina niechętnie podejmuje współpracę z asystentem i korzysta z uprawnienia do rezygnacji z pomocy. O tym fakcie asystent rodziny powiadamia pracownika socjalnego oraz kuratora sądowego w celu podjęcia innych działań wspierających.

Kolejnym powodem jest zmiana miejsca zamieszkania poza teren gminy Sulechów. Praktykowane jest informowanie ośrodka pomocy społecznej w miejscowości, do której rodzina się udała, o zaistniałej sytuacji w celu monitorowania i ewentualnej kontynuacji pracy z asystentem rodziny.

W omawianym okresie asystenci rodziny sporządzili 90 sprawozdań i informacji na potrzeby sądu. Asystenci są obowiązani co 6 miesięcy składać sprawozdania o sytuacji rodzin, których dzieci zostały umieszczone w placówce opiekuńczej lub rodzinie zastępczej. Asystenci rodziny w tym samym okresie sporządzili 135 ocen sytuacji osób i rodzin, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej. Oceny te przekazywane są do powiatowych centrów pomocy rodzinie i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Sporządzona dokumentacja stanowi źródło ustalenia możliwości pokrywania przez rodziców kosztów pobytu dziecka w pieczy zastępczej oraz ustalania planu pracy, który da szansę na powrót dziecka do rodziny. Wspólnie z pracownikami socjalnymi asystenci rodziny dbają o dostęp osób potrzebujących tego typu wsparcia do poradnictwa prawnego i psychologicznego.

W 2018 roku asystentom rodziny umożliwiono podniesienie kompetencji zawodowych z zakresu doskonalenia metod pracy z rodziną, postępowania w sytuacji kryzysowej. Asystenci wzięli udział w 5 szkoleniach.

W przypadku pobytu dziecka w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej szczególną rolę odgrywa praca socjalna z rodzicami biologicznymi w zakresie utrzymania stałych kontaktów z dziećmi umieszczonymi poza rodziną, szukania możliwości wyjścia z trudnej sytuacji życiowej i stworzenia warunków do powrotu dziecka do środowiska rodzinnego.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminę obowiązek współfinansowania pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej. W 2018 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulechowie, realizując zadania gminy w tym zakresie, współfinansował wydatki związane z umieszczeniem 41 dzieci w placówkach opiekuńczych lub rodzinach zastępczych. Na ten cel wydatkowano 371 434,54 zł. Nadmienić należy, że w pierwszym roku gmina ponosi 10% kosztów pobytu dziecka w pieczy zastępczej, w drugim roku pobytu 30% kosztów, a w trzecim i następnych latach pobytu 50% kosztów.

W 2018 roku dominującym powodem trudnej sytuacji życiowej wśród rodzin korzystających ze wsparcia OPS w Sulechowie była bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Z tego powodu 808 rodzin zostało objętych wsparciem w formie świadczeń z pomocy społecznej. Bezradność oznacza brak umiejętności sprawowania opieki nad dziećmi, brak kompetencji wychowawczych, nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego, nieudolne gospodarowanie własnymi środkami finansowymi lub ich marnotrawienie. Na wzrost liczby rodzin borykających się z problemem bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego ma wpływ uzyskiwanie niskich dochodów, które nie wystarczają na bieżące potrzeby

rodziny. Zaznaczyć należy, że udzielana pomoc nie zawsze ma formę pomocy finansowej. Rodziny dotknięte problemem bezradności korzystały z pomocy rzeczowej, usługowej oraz w formie pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego, dożywiania lub pomocy usługowej. Dzieciom i młodzieży z rodzin dotkniętych ubóstwem zapewniono posiłki w placówkach oświatowych, ośrodkach wsparcia. Na żywność dla najmłodszych dzieci przebywających w domu przyznano zasiłki celowe.

W 2018 roku pracownicy socjalni przeprowadzili 2160 wywiadów środowiskowych. Z naszego rozeznania wynika, że głównymi przyczynami kryzysu w rodzinie jest przemoc w rodzinie i alkoholizm. W 2018 roku zdiagnozowano 49 rodzin, w których doszło do przemocy oraz 156 rodzin dotkniętych alkoholizmem. Brak zainteresowania specjalistycznym wsparciem tych rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Ważnym działaniem jest edukowanie rodziców, poprzez dostarczanie im wiedzy o prawidłowościach lub nieprawidłowościach funkcjonowania rodziny i ich znaczenia dla rozwoju dziecka, wspieranie poprzez poradnictwo rodzin przeżywających różnorakie trudności.

W przeciwdziałaniu przemocy istotną rolę odgrywa Zespół Interdyscyplinarny. Działające w ramach zespołu grupy robocze, z pomocą procedury Niebieskiej Karty, oceniają sytuację rodzinną, ustalają plan działania i prowadzą rozmowy z ofiarami i sprawcami przemocy. Z 51 spraw związanych z procedurą Niebieskiej Karty 15 skierowano do sądu rodzinnego. W przypadku alkoholizmu znaczącą rolę odgrywa współpraca pracowników socjalnych z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Aby pozyskać nowe umiejętności i poznać metody pracy z rodziną niezmiernie istotny jest udział asystentów rodziny i pracowników socjalnych w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy. W 2018 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulechowie zorganizował dwa szkolenia dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla pracowników socjalnych i asystentów rodziny. W szkoleniach wzięli też udział przedstawiciele instytucji zajmujących się tym problemem.

Ustawa z 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r. poz. 1860) nałożyła na asystentów rodziny nowe obowiązki. Kobiety w ciąży, rodziny, w których urodzi się bądź urodziło ciężko chore dziecko, kobiety, których dziecko zmarło po porodzie na skutek wad wrodzonych, mogą skorzystać ze wsparcia asystenta rodziny. W tym przypadku asystent rodziny:

- udzieli informacji w zakresie dostępu do instrumentów polityki na rzecz rodziny,
- będzie mógł reprezentować daną osobę przed instytucjami i urzędami,
- udzieli wsparcia psychologicznego,
- udzieli pomocy w przewyżnianiu problemów wychowawczych, udzieli pomocy prawnej,
- będzie wspierał w realizacji codziennych obowiązków.

W 2018 roku asystenci rodziny nie świadczyli wsparcia w tym zakresie. O możliwości pozyskania

pomocy osoby są informowane podczas ubiegania się o świadczenie finansowe przysługujące z programu „Za życiem”.

Wszelkie działania zmierzające do realizacji zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej znalazły odzwierciedlenie w „Programie Wspierania Rodziny w Gminie Sulechów na lata 2016-2018”. Zawiera on najważniejsze cele i kierunki działań podejmowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulechowie.

Podsumowując działania podjęte przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulechowie w ramach realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy wskazać, że zatrudnienie asystentów rodziny pozwoliło na rozwinięcie form pomocy, które mogą nie tylko wzmocnić rolę i funkcję rodziny, ale przede wszystkim dać szansę na pozostanie dziecka w jego własnym środowisku rodzinnym, czyli wychowywaniu się w najbardziej optymalnych i korzystnych dla dziecka warunkach. Konsekwencją jest również mniejsze wydatkowanie środków gminnych na pokrywanie kosztów pobytu dziecka w pieczy zastępczej. W kolejnych latach działania te będą kontynuowane, przy czym będą podejmowane starania w celu wykorzystania już zdobytego doświadczenia i zaangażowania nowych form.

Mając na uwadze ważną rolę asystentów rodziny we wspieraniu rodziny, Ośrodek Pomocy Społecznej w Sulechowie w kolejnych latach nadal będzie starał się o pozyskanie środków finansowych na zatrudnienie asystentów z programów rządowych.

BURMISTRZ
Wojciech Sołtys